

CÁC YẾU TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN THỰC HIỆN CHÍNH SÁCH PHÁT TRIỂN DU LỊCH BỀN VỮNG TẠI VÙNG KINH TẾ TRỌNG ĐIỂM MIỀN TRUNG

LÊ THỊ NGỌC LỆ*

Phát triển du lịch bền vững là vấn đề không mới, song khi đặt nó vào quá trình thực hiện chính sách, yêu cầu bảo đảm cân nhắc giữa nhiều mục tiêu khác nhau, như: bảo vệ môi trường, tạo cơ hội phát triển kinh tế, bảo đảm lợi ích cho cộng đồng địa phương... đã làm cho việc thực hiện chính sách trở nên phức tạp. Bài viết xác định các yếu tố ảnh hưởng đến việc thực hiện chính sách phát triển du lịch bền vững tại vùng kinh tế trọng điểm miền Trung nhằm giúp các chủ thể nhìn nhận rõ hơn trong quá trình thực hiện chính sách phát triển du lịch bền vững hiện nay.

Từ khóa: Du lịch; chính sách; phát triển du lịch bền vững; các yếu tố ảnh hưởng; vùng kinh tế trọng điểm miền Trung.

Sustainable tourism development is not a new issue, but its implementation involves balancing various objectives, such as environmental protection, economic growth, and local community benefit guarantees, making the policy implementation complex. The article identifies factors influencing the execution of sustainable tourism development policies in Vietnam's central key economic region, offering insights for policy actors in this field.

Keywords: Tourism; policies; sustainable tourism development; influencing factors; central key economic region.

NGÀY NHẬN: 16/6/2024

NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 10/8/2024

NGÀY DUYỆT: 18/9/2024

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.344.2024.957>

1. Đặt vấn đề

Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung gồm các tỉnh, thành phố: Thừa Thiên Huế, Đà Nẵng, Quảng Nam, Quảng Ngãi, Bình Định. Là nơi tập trung 3/5 di sản văn hóa vật thể thế giới (Phố cổ Hội An, Thánh địa Mỹ Sơn, Quần thể di tích Cố đô Huế)¹; 2 di sản văn hóa phi vật thể đại diện của nhân loại (Nhã nhạc cung đình Huế và Nghệ thuật hát Bài Chòi)². Đây là du lịch di sản, là thế mạnh

nổi trội của vùng, khẳng định thương hiệu du lịch của vùng trong cả nước. Những năm qua, du lịch vùng kinh tế trọng điểm miền Trung đã có bước phát triển đáng kể, tuy nhiên, nhìn một cách tổng thể, tốc độ phát triển vẫn chưa tương xứng với tiềm năng và còn nhiều hạn chế. Để có những giải pháp phù hợp cần nghiên cứu các yếu tố ảnh

* ThS, Trường Chính trị tỉnh Quảng Nam

hưởng đến chính sách phát triển du lịch bền vững tại vùng kinh tế trọng điểm miền Trung nhằm góp phần phát triển kinh tế - xã hội của vùng.

2. Các yếu tố ảnh hưởng đến thực hiện chính sách phát triển du lịch bền vững tại vùng kinh tế trọng điểm miền Trung

a. Yếu tố khách quan

(1) Toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế mở ra nhiều cơ hội cho du lịch phát triển do nhu cầu du lịch của con người ngày càng cao, sự di chuyển dễ dàng và trao đổi thông tin giữa các nước ngày càng tăng. Việc tăng cường hợp tác trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế đã tạo nên những cơ hội học hỏi và chia sẻ kinh nghiệm trong thực hiện đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cho ngành Du lịch, cũng như xây dựng các quy định và tiêu chuẩn trong phát triển du lịch bền vững. Bên cạnh những tác động tích cực, quá trình toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế còn đặt ra thách thức đòi hỏi cần có định hướng để các doanh nghiệp, các trung tâm dịch vụ lữ hành trong vùng tồn tại và có chỗ đứng trên thị trường quốc tế. Ngoài ra, cũng cần chú trọng đến yếu tố phát huy, giữ gìn bản sắc văn hóa truyền thống của dân tộc.

(2) Đảng và Nhà nước đã có nhiều chủ trương, định hướng tạo cơ sở thuận lợi cho việc hoạch định và thực hiện chính sách phát triển du lịch bền vững. Ngày 16/01/2017, Bộ Chính trị ban hành Nghị quyết số 08-NQ/TW về phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn có ý nghĩa lịch sử đối với sự nghiệp phát triển du lịch Việt Nam. Quy hoạch hệ thống du lịch thời kỳ 2021 - 2030, tầm nhìn đến năm 2045 được ban hành theo Quyết định số 933/QĐ-TTg ngày 14/6/2021 của Thủ tướng Chính phủ xác định mục tiêu phát triển du lịch Việt Nam bền vững, theo hướng tăng trưởng xanh, bảo đảm hài hòa giữa phát triển du lịch với bảo tồn, phát huy các giá trị tài nguyên.

Môi trường pháp lý, bao gồm: các quy định, quy chế, quy phạm, quyền và nghĩa vụ của các bên liên quan đến hoạt động du lịch; giúp thúc đẩy sự hợp tác, liên kết và phân công trách nhiệm giữa các cấp chính quyền, các ngành, các địa phương và các doanh nghiệp trong việc thực hiện chính sách phát triển du lịch bền vững, đồng thời, có những quy định hướng đến bảo vệ và phát huy các giá trị văn hóa, thiên nhiên và môi trường trong du lịch. *Luật Du lịch* năm 2017 đã quy định các quyền và nghĩa vụ của du khách, doanh nghiệp du lịch và cộng đồng địa phương; các biện pháp xử lý vi phạm hành chính trong du lịch; các biện pháp bảo đảm an ninh, an toàn cho du khách; quy định rõ vai trò và nhiệm vụ của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân các cấp, các cơ quan chuyên môn về du lịch và các tổ chức xã hội trong việc quản lý nhà nước về du lịch...

(3) Miền Trung là vùng kinh tế lớn thứ 3 của cả nước, có nhiều điều kiện thuận lợi để phát triển du lịch, với 4 sân bay: Phú Bài, Đà Nẵng, Chu Lai, Phù Cát; 5 cảng biển: Chân Mây, Đà Nẵng, Chu Lai, Dung Quất, Nhơn Hội³. Với những lợi thế đó, các tỉnh, thành phố của vùng có đầy đủ điều kiện thuận lợi để thu hút đầu tư, xây dựng hạ tầng du lịch, liên kết phát triển du lịch. Tuy nhiên, để thúc đẩy kinh tế du lịch phát triển, vùng kinh tế trọng điểm miền Trung cần phát huy mạnh mẽ hơn nữa bởi "... đóng góp kinh tế của vùng trong nền kinh tế quốc gia chưa tương xứng với tiềm năng và lợi thế của vùng kinh tế động lực"⁴.

Việc thực hiện chính sách phát triển du lịch bền vững còn phụ thuộc vào nhiều yếu tố xã hội, như: trình độ dân trí, vấn đề tôn giáo, phong tục tập quán, nguồn lao động... Nhất là phụ thuộc vào yếu tố "Chất lượng nguồn nhân lực còn hạn chế, tỷ lệ lao động chưa qua đào tạo hoặc có tay nghề thấp còn lớn"⁵.

(4) Khoa học - công nghệ đóng vai trò quan trọng trong việc đưa ra các giải pháp bảo đảm phát triển du lịch bền vững trong quá trình thực hiện chính sách, như: phát triển các nguồn năng lượng tái tạo và hiệu quả; sử dụng năng lượng mặt trời, gió, điện hạt nhân để cung cấp năng lượng trong các khu du lịch giúp giảm thiểu lượng khí thải carbon và tác động đến môi trường... Để phát huy các yếu tố khoa học - công nghệ nhằm giúp tiết kiệm chi phí, thời gian và nâng cao chất lượng dịch vụ du lịch thì việc ứng dụng chuyển đổi số trong phát triển du lịch được xem là nội dung quan trọng trong thực hiện chính sách phát triển du lịch bền vững. Chính vì vậy, ngày 30/11/2018, Thủ tướng Chính phủ ban hành Quyết định 1671/QĐ-TTg phê duyệt Đề án tổng thể ứng dụng công nghệ thông tin trong lĩnh vực du lịch giai đoạn 2018 - 2020, định hướng đến năm 2025. Theo đó, Tổng cục Du lịch Việt Nam đã từng bước xây dựng các nội dung ứng dụng chuyển đổi số trong ngành Du lịch về chính sách phát triển du lịch. Điều này cho thấy, ngành Du lịch Việt Nam, trong đó có vùng kinh tế trọng điểm miền Trung đang dần thích ứng với xu hướng phát triển của thế giới một cách chuyên nghiệp và hiện đại.

(5) Việc thực hiện chính sách phát triển du lịch bền vững cần tôn trọng lối sống và tập quán địa phương, hỗ trợ phát triển cộng đồng địa phương. Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung là nơi cư trú của nhiều dân tộc, do vậy, việc thực hiện chính sách phát triển du lịch bền vững cần cân nhắc để xóa bỏ những hủ tục lạc hậu, góp phần gìn giữ nét đẹp văn hóa, các lễ hội, các làng nghề, tạo ra cơ hội phát triển kinh tế và sự đa dạng văn hóa trong du lịch.

(6) Yếu tố về điều kiện khí hậu nóng ẩm, mưa nhiều, địa hình và đất đai đa dạng nên thảm thực vật của vùng kinh tế trọng điểm miền Trung rất phong phú, đa dạng về chủng loại. Đặc biệt, sự đa dạng về sinh học

của vùng tập trung tại các vườn quốc gia, khu dự trữ sinh quyển, khu bảo tồn thiên nhiên, như: khu dự trữ sinh quyển thế giới Cù Lao Chàm, vườn quốc gia Bạch Mã, khu bảo tồn thiên nhiên Sơn Trà, Bà Nà, Ngũ Hành Sơn, Ba Tơ. Với những điều kiện tự nhiên như vậy, vùng thường xuyên phải đối mặt với rủi ro từ thiên nhiên, như: bão, lũ lụt, đối phó với các thách thức về biến đổi khí hậu...

b. Yếu tố chủ quan

Một là, năng lực của đội ngũ cán bộ, công chức. Với mục tiêu đa dạng mà phát triển du lịch bền vững hướng đến, đòi hỏi đội ngũ cán bộ, công chức phải nghiên cứu kỹ lưỡng, có những điều tra, khảo sát thực tiễn một cách chu đáo mới có thể xây dựng lộ trình và phương án cho thực hiện chính sách một cách cụ thể, chi tiết. Việc đầu tư vào đào tạo và hỗ trợ các địa phương về nâng cao năng lực đội ngũ thực hiện chính sách sẽ khuyến khích họ tìm ra và phát triển điểm mạnh riêng của địa phương và thúc đẩy sự sáng tạo.

Hai là, nguồn lực tài chính. Nguồn kinh phí thường do ngân sách nhà nước cấp, các tổ chức xã hội, xã hội hóa hoặc do nước ngoài tài trợ. Nguồn kinh phí này được chi cho các khoản, như: xây dựng cơ sở vật chất; trả lương cho đội ngũ công chức; hỗ trợ cho những người bị thiệt hại do việc thực hiện chính sách gây ra... Đối với vùng kinh tế trọng điểm miền Trung, “trong bối cảnh năng lực tài chính nội sinh của vùng còn hạn chế, “ngoại lực” cần được xác định là nguồn vốn ưu tiên và quan trọng để tạo sự đột phá trong phát triển kinh tế”⁶.

Ba là, sự tham gia của người dân. Sự tham gia của người dân trong việc thực hiện chính sách về văn hóa, môi trường và các vấn đề xã hội của địa phương rất quan trọng. Bên cạnh đó, các doanh nghiệp kinh doanh du lịch là chủ thể có khả năng và nguồn lực để thực hiện phát triển du lịch bền vững. Việc giảm thiểu tác động tiêu cực đến môi trường, tạo ra các sản phẩm, dịch vụ du lịch mang tính

bền vững và bảo đảm lợi ích cho cộng đồng là những điểm mạnh của doanh nghiệp.

Bốn là, nhận thức của con người. Đối với khách du lịch, sở thích và mong muốn của họ có thể tạo ra nhu cầu và yêu cầu cho các trải nghiệm du lịch bền vững. Nhận thức về tác động của du lịch đến môi trường và cộng đồng khiến du khách chọn lựa các loại hình du lịch mang tính bền vững, như: du lịch sinh thái, du lịch cộng đồng, du lịch văn hóa và lưu trú tại các cơ sở cam kết du lịch bền vững. Điều này thúc đẩy chính quyền tập trung vào hoạch định và tổ chức thực hiện chính sách phát triển; thúc đẩy các sản phẩm và dịch vụ du lịch bền vững.

Đối với các chủ doanh nghiệp, cơ sở kinh doanh du lịch, nếu thiếu ý thức trách nhiệm, sử dụng lãng phí hoặc quá mức cho mục tiêu lợi nhuận, lợi ích cộng đồng thường bị bỏ qua sẽ gây ảnh hưởng lớn đến hiệu quả thực hiện chính sách phát triển du lịch bền vững.

3. Giải pháp tăng cường thực hiện chính sách phát triển du lịch bền vững tại vùng kinh tế trọng điểm miền Trung

Thứ nhất, tiếp tục hoàn thiện thể chế, chính sách phát triển du lịch bền vững vùng kinh tế trọng điểm miền Trung.

Hoàn thiện thể chế, chính sách phát triển du lịch bền vững, cụ thể hóa chính sách phát triển du lịch phù hợp với thực tế, gia tăng tính khả thi, phát huy hiệu quả công tác phát triển du lịch theo hướng bền vững. Theo đó, tập trung vào các chính sách, như: đầu tư hạ tầng cho phát triển du lịch; ưu đãi về đất đai, tài chính, tín dụng; xúc tiến thương mại và quảng bá du lịch; phát triển sản phẩm du lịch; đào tạo, phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao; bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa trong phát triển du lịch; bảo vệ môi trường ứng phó với biến đổi khí hậu.

Bên cạnh đó, chính quyền các tỉnh cần có trách nhiệm hoàn thiện chính sách hỗ trợ người dân, doanh nghiệp phát triển du lịch phù hợp với điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã

hội, đặc thù của địa phương. Trong đó, cần chú trọng bảo vệ môi trường, thích ứng với biến đổi khí hậu và phòng, chống thiên tai. Đồng thời, tạo sự thống nhất cao trong nhận thức ở các cấp, các ngành về tầm quan trọng của liên kết vùng trong phát triển du lịch.

Thứ hai, nâng cao ý thức và trách nhiệm của các tổ chức, cá nhân trong thực hiện chính sách phát triển du lịch bền vững.

Thường xuyên đẩy mạnh công tác tuyên truyền, nâng cao vai trò, nhận thức, trách nhiệm của chính quyền địa phương các cấp trong việc tuyên truyền, phổ biến pháp luật về du lịch. Triển khai việc thực hiện quy tắc đạo đức nghề nghiệp, vận động hội viên kinh doanh du lịch bảo đảm chất lượng với sự chuyên nghiệp trong văn hóa ứng xử nhằm xây dựng và khẳng định thương hiệu du lịch vùng kinh tế trọng điểm miền Trung.

Thứ ba, nâng cao năng lực đội ngũ cán bộ, công chức thực hiện chính sách phát triển du lịch bền vững.

Tổ chức các lớp đào tạo, bồi dưỡng nâng cao chuyên môn, nghiệp vụ trong công tác triển khai các chính sách phát triển và quản lý du lịch, như: quản lý quy hoạch, quản lý điểm đến, phát triển kinh tế đêm, kiến thức lễ tân đối ngoại... Đồng thời, tổ chức các lớp tập huấn về kỹ năng xử lý công việc, quản lý hiệu suất công việc, kỹ năng tổ chức sự kiện, hội nghị, hội thảo và các kỹ năng khác liên quan đến công tác du lịch. Bên cạnh đó, cần kết hợp với các đề án quốc gia về nâng cao năng lực ngoại ngữ cho cán bộ, công chức.

Thứ tư, huy động các nguồn lực của xã hội và tăng cường hợp tác quốc tế nhằm hiện thực hóa mục tiêu chính sách phát triển du lịch bền vững.

Thúc đẩy công tác xã hội hóa nhằm thu hút nguồn lực xã hội, nhà đầu tư có công nghệ hiện đại, thân thiện với môi trường để xây dựng cơ sở vật chất, kỹ thuật ngành Du lịch. Đặc biệt là các cơ sở lưu trú, khu vui chơi giải trí, khu nghỉ dưỡng phức hợp cao

cấp phù hợp với nhu cầu và xu hướng du lịch mới. Tập trung đầu tư, hình thành trung tâm tổ chức hội nghị, triển lãm, mua sắm, thể thao, giải trí quy mô lớn, hiện đại tại khu vực có tiềm năng phát triển du lịch.

Xây dựng các chương trình hợp tác và trao đổi kinh nghiệm với các nước có nền du lịch phát triển theo hướng bền vững. Tập trung các kênh truyền thông quốc tế để quảng bá hình ảnh du lịch của vùng.

Thứ năm, tăng cường ứng dụng khoa học - công nghệ nhằm đẩy nhanh công tác chuyển đổi số ngành Du lịch.

Tập trung triển khai kế hoạch chuyển đổi số và tổ chức hoạt động du lịch; đẩy mạnh thực hiện dịch vụ công trực tuyến toàn phần; ứng dụng dữ liệu số để phục vụ công tác quản lý, giám sát, kiểm tra doanh nghiệp du lịch. Chú trọng đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin, chuyển đổi số góp phần thúc đẩy du lịch bền vững vùng kinh tế trọng điểm miền Trung, tạo bước đột phá phát triển toàn diện cả về phạm vi, quy mô và chất lượng phục vụ, như: phần mềm quản lý du lịch, phần mềm đặt phòng, ứng dụng di động cho khách du lịch đến các nền tảng trực tuyến để quảng bá, đặt tour, cung cấp thông tin cần thiết cho du khách một cách hiệu quả và tiện lợi.

Thứ sáu, tăng cường kiểm tra, kiểm soát chất lượng dịch vụ và quản lý điểm đến. Có kế hoạch kiểm tra toàn diện định kỳ, đột xuất việc chấp hành các quy định của pháp luật về các hoạt động liên quan đến du lịch, như: vệ sinh an toàn thực phẩm; bến thủy nội địa; kiểm tra điều kiện, tiêu chuẩn của phương tiện... Thực hiện giám sát và đánh giá tác động môi trường định kỳ cho các hoạt động du lịch.

4. Kết luận

Việc nghiên cứu và đánh giá các yếu tố ảnh hưởng đến chính sách phát triển du lịch bền vững nhằm bảo đảm sự phát triển du lịch bền vững, góp phần vào sự phát triển

kinh tế - xã hội của vùng. Để đạt được mục tiêu phát triển du lịch bền vững, cần thiết lập nền tảng liên kết chặt chẽ giữa các bên, tạo ra môi trường thuận lợi cho việc thực hiện các chính sách. Đồng thời, đưa du lịch vùng kinh tế trọng điểm miền Trung thực sự trở thành nền kinh tế mũi nhọn, là một trong những trung tâm du lịch lớn của cả nước □

Chú thích:

1, 3. *Liên kết phát triển du lịch tại Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung*. <https://bvhttdl.gov.vn>, ngày 05/7/2022.

2. *15 di sản văn hóa phi vật thể của Việt Nam được UNESCO ghi danh*. <https://www.vietnam-plus.vn>, ngày 04/12/2022.

4. *Định hướng phát triển nguồn nhân lực tại vùng kinh tế trọng điểm miền Trung*. <https://kinhtetrunguoc.vn>, ngày 21/7/2022.

5. *Liên kết phát triển vùng kinh tế trọng điểm miền Trung kém hiệu lực, hiệu quả*. <https://kinhtetrunguoc.vn>, ngày 30/6/2022.

6. *Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung trong việc thực hiện sứ mệnh là hạt nhân tăng trưởng và thúc đẩy phát triển khu vực miền Trung - Tây Nguyên*. <https://tapchiconsan.org.vn>, ngày 15/8/2023.

Tài liệu tham khảo:

1. Bộ Chính trị (2017). *Nghị quyết số 08-NQ/TW ngày 16/01/2017 về phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn*.

2. Lê Thị Ngọc Lệ (2024). *Chính sách phát triển du lịch bền vững của một số nước và giá trị tham khảo cho Việt Nam*. Tạp chí Quản lý nhà nước số 337 (tháng 2/2024), tr. 122.

3. Cù Thị Ngọc Phương (2023). *Bình Định vượt lên thành tỉnh phát triển mạnh trong vùng kinh tế trọng điểm miền Trung*. Tạp chí Quản lý nhà nước số 324 (tháng 1/2023), tr. 106.

4. Thủ tướng Chính phủ (2018). *Quyết định số 1671/QĐ-TTg ngày 30/11/2018 phê duyệt Đề án tổng thể ứng dụng công nghệ thông tin trong lĩnh vực du lịch giai đoạn 2018 - 2020, định hướng đến năm 2025*.

5. Thủ tướng Chính phủ (2021). *Quyết định số 933/QĐ-TTg ngày 14/6/2021 về phê duyệt quy hoạch hệ thống du lịch thời kỳ 2021 - 2030, tầm nhìn đến năm 2045*.